

Tijdelijk werken op hoogte

5xbeter ijzersterk voor gezond werk

Inhoudsopgave

Waarom deze brochure?	5
1. Verbetercheck Tijdelijk werken op hoogte: opzet en achtergrond	7
1.1 Waarom een Verbetercheck Tijdelijk werken op hoogte?	7
1.2 Over de Verbetercheck	7
1.3 Opzet Verbetercheck Tijdelijk werken op hoogte	8
2. Risico's en maatregelen	9
3. Tijdelijk werken op hoogte en de wet	10
4. Instrumenten Tijdelijk werken op hoogte	11

Waarom deze brochure?

Soms is het nodig om even tijdelijk op hoogte te werken, ook in de metaal. Als valgevaar aanwezig is, dienen passende maatregelen te worden getroffen om dat gevaar tegen te gaan. Op een werkplek waar het gevaar bestaat om 2,50 meter of meer te vallen (afstand van de voeten tot de grond), is in ieder geval sprake van valgevaar met mogelijk fatale gevolgen. Onder de 2,50 meter kan eveneens sprake zijn van valgevaar, al dan niet door de aanwezigheid van risicoverhogende omstandigheden (zoals openingen in vloeren of uitstekende delen onder de werkplek). Dit geldt ook voor even snel iets op de ladder moeten doen. Werken vanaf hoogte brengt specifieke en aanzienlijke veiligheidsrisico's met zich mee. Denk bijvoorbeeld aan:

- Valgevaar (van hoogte of door een opening in een wervloer);
- Geraakt worden door vallende gereedschappen, werkstukken of andere voorwerpen wanneer op verschillende niveaus wordt gewerkt (bijvoorbeeld boven elkaar op een steiger); en
- Langere vluchttijd bij calamiteiten.

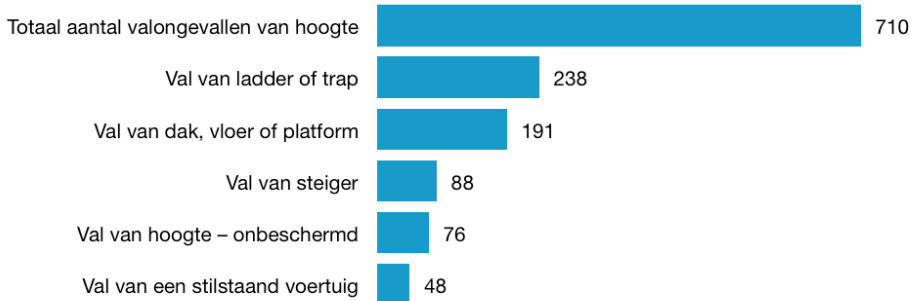
5xbeter heeft tijdelijk werken op hoogte opgenomen in de Arbocatalogus. Dit betekent dat de sociale partners gezamenlijk afspraken hebben gemaakt over het niveau van veiligheid in relatie tot wat haalbaar en wenselijk is in de praktijk. De Arbocatalogus is getoetst en goedgekeurd door de Inspectie SZW. De Verbetercheck Tijdelijk werken op hoogte is de praktische uitwerking van de Arbocatalogus. De Verbetercheck biedt werkgevers en werknemers een praktisch toetsingsinstrument. In de digitale check worden risico's geïnventariseerd, oplossingen aangedragen en aanbevelingen gedaan. Door de Verbetercheck in te vullen en met de resultaten daarvan aan de slag te gaan, werkt u conform de Arbocatalogus en daarmee de Arbowed.

De Verbetercheck Tijdelijk werken op hoogte is alleen bedoeld voor situaties waarbij een medewerker tijdelijk op hoogte werkt. Voor werkzaamheden op bijvoorbeeld (hellende) daken is deze Verbetercheck niet bedoeld. Hier gelden specifieke eisen en voorwaarden voor, zoals het plaatsen van afzettingen of aangelijnd werken.

Deze verdiepende brochure geeft een nadere toelichting op:

- De opzet en achtergrond van de Verbetercheck Tijdelijk werken op hoogte;
- De specifieke situaties waarvoor de check in te vullen is;
- De risico's en wetgeving die daaraan ten grondslag liggen; en
- De hulpmiddelen die 5xbeter biedt.

Valongevallen van hoogte in de metaal in 13 jaar

Bron: RIVM Storybuilder, op basis van bij Inspectie SZW gemelde en onderzochte ongevallen in de periode van 1998-2009 en 2012

Werken op hoogte in de scheepsbouw

De Verbetercheck Tijdelijk werken op hoogte is een instrument is voor de metaalsectoren in brede zin. Naast deze Verbetercheck biedt 5xbeter de Procedure Werken op hoogte. Deze Procedure is heel specifiek gericht op de scheepsbouw. Zo staan in de Procedure Werken op hoogte ook eisen ten aanzien van gangboorden en dergelijke. De Procedure voor de scheepsbouw is niet geschikt voor tijdelijk werken op hoogte in een reguliere productieomgeving. De Verbetercheck Tijdelijk werken op hoogte is niet bedoeld voor gebruik in de scheepsbouw.

1. Verbetercheck Tijdelijk werken op hoogte: opzet en achtergrond

De Inspectie SZW heeft de Verbetercheck Tijdelijk werken op hoogte positief marginaal getoetst. Dit houdt in dat de check voldoet aan de wettelijke eisen die worden gesteld aan veilig en gezond werken op hoogte, zoals bepaald in het Arbobesluit.

1.1 Waarom een Verbetercheck Tijdelijk werken op hoogte?

Voor de sector metaal zijn vallen van een trapje of ladder en vallen van een dak, vloer of platform de belangrijkste type ongevallen bij het risico werken op hoogte. De hieronder genoemde cijfers zijn gebaseerd op analyse van het RIVM van de gegevens van de aan de Inspectie SZW gemelde en onderzochte ongevallen in de periode van 1998-2009 en 2012.

Gemiddeld zijn er in de metaal 55 valongevallen van hoogte per jaar, waarbij er

- 3 dodelijke slachtoffers,
- 8 slachtoffers met blijvend letsel,
- 28 met herstelbaar letsel, en
- 16 met onbekend letsel vallen.

1.2 Over de Verbetercheck

Bij werken op hoogte in de metaal is vaak sprake van een tijdelijke situatie. Tijdelijk werken op hoogte is daarmee een ander risico, dan bijvoorbeeld machineveiligheid: machines staan vaak vast op een bepaalde plaats. Voor de verschillende situaties van het tijdelijk werken op hoogte moeten telkens de specifieke risico's in kaart gebracht worden en gewogen. Zo kunnen de juiste maatregelen en arbeidsmiddelen gekozen worden passend bij de situatie.

Met het beantwoorden van een aantal vragen biedt de Verbetercheck snel zicht op:

- Het risico van de betreffende situatie en het meest veilige en passende hulpmiddel voor de werkzaamheden die op hoogte (gaan) plaatsvinden, en
- De eisen en voorwaarden die gesteld worden aan deze hulpmiddelen en het veilig gebruiken daarvan.

1.3 Opzet Verbetercheck Tijdelijk werken op hoogte

De Verbetercheck gaat uit van de arbeidshygiënische strategie. Die strategie betekent, dat arbeidsveiligheid en -gezondheid waar mogelijk worden aangepakt bij de ‘bron’ om risico’s zo veel mogelijk uit te sluiten. Niet alle maatregelen en hulpmiddelen kennen hetzelfde veiligheidsniveau. In de Verbetercheck Tijdelijk werken op hoogte past 5xbeter de volgende rangorde bij hulpmiddelen toe:

1. Bouw- en systeemsteigers, rolsteigers en hoogwerkers
2. Heftrucks met een werkbak
3. Ladders en trappen

In de Verbetercheck gaat de voorkeur altijd uit naar de meest veilige oplossing. Pas als die oplossing praktisch niet mogelijk is of aanvullende risico’s veroorzaakt, kan uitgeweken worden naar een lager veiligheidsniveau. De Verbetercheck helpt werkgevers en werknemers bij het bepalen van het juiste veiligheidsniveau, het daarbij horende hulpmiddel en de check of het gekozen hulpmiddel veilig gebruikt kan worden.

Het bepalen van het juiste hulpmiddel

Dit deel van de Verbetercheck is gericht op het bepalen van het veiligheidsniveau dat van toepassing is op de werkzaamheden die op hoogte gaan worden uitgevoerd. Uitgangspunt daarbij is altijd om voor het meest veilige hulpmiddel te kiezen. Als het inzetten van dat hulpmiddel technisch of praktisch gezien niet uitvoerbaar is, kan gekozen worden voor een ander hulpmiddel. Dit is bijvoorbeeld het geval als er geen fysieke ruimte is voor het plaatsen van een steiger of het hulpmiddel niet beschikbaar is. Het kan ook een korte klus betreffen, waarbij de risico’s van het opbouwen en afbreken van een steiger niet in verhouding staan tot de risico’s die gepaard gaan met het kort vanaf een ladder of trap werken.

Verbetercheck voor het benodigde hulpmiddel

Na vaststelling van het veiligheidsniveau, komt u automatisch terecht bij het deel van de Verbetercheck voor het daarbij horende hulp- of arbeidsmiddel. Daarmee kunt u controleren of het in te zetten arbeidsmiddel aan alle vereisten voldoet.

Voor werken vanaf zowel steigers/hoogwerkers, de vorkheftruck met werkbak als ladders worden aparte vragen gesteld. Deze vragen gaan over het veilig gebruik van, de voorlichting en het toezicht toegesneden op deze specifieke hulpmiddelen. Ook krijgt u een aantal algemene vragen over voorlichting en toezicht.

Een Verbetercheck is een digitaal instrument, volledig gebaseerd op de arbocatalogus. Er is een Verbetercheck voor elk arborisico waarvoor 5xbeter een arbocatalogus heeft ontwikkeld. Alle Verbeterchecks zijn te vinden op 5xbeter.nl. Het invullen van een Verbetercheck komt neer op het beantwoorden van vragen. Aan iedere Verbetercheck ligt een rekenmodel ten grondslag om risico’s te beoordelen. Na het beantwoorden van alle vragen, verschijnt de beoordeling van de situatie: het resultaat. Afhankelijk van het resultaat krijgt de gebruiker een Plan van Aanpak aangeboden, waarmee toegewerkt kan worden naar een verbetering van de situatie.

2. Risico's en maatregelen

Werken op hoogte, ook al is het tijdelijk, brengt altijd risico's met zich mee. Daarom moeten maatregelen genomen worden om veilig te werken en de risico's te voorkomen. Met de Verbetercheck Tijdelijk werken op hoogte breng je de risico's van de specifieke situatie op de werkplek in kaart en kun je met het Plan van Aanpak aan de slag.

Om de risico's op ongevallen te beheersen, moet naast het verschaffen van het juiste arbeidsmiddel toegezien worden op het juiste gebruik ervan. Het niet of niet goed gebruiken van de verschafte arbeidsmiddelen is een veel voorkomende oorzaak van ongevallen. Kortom, bij het tijdelijk werken op hoogte vormt niet alleen de hoogte waarop gewerkt wordt zelf een risico. Het onjuist verstrekken en gebruik van arbeids- en hulpmiddelen zijn een risico. Het ontbreken van kennis, vaardigheden, communicatie, samenwerking en toezicht vormen ook een risico.

Bij het afwegen van mogelijke maatregelen volgt 5xbeter zoals gezegd de arbeidshygiënische strategie. Dit betekent dat de eerste voorkeur uitgaat naar het gebruik van bouw- en systeemsteigers, rolsteigers en hoogwerkers voor het tijdelijk werken op hoogte. De inzet van heftrucks met een werkbak mag incidenteel en onder strikte voorwaarden. Indien ook deze niet ingezet kunnen worden, is pas het gebruik van ladders en trappen geoorloofd.

Daarbij kunnen aanvullende maatregelen genomen worden om valgevaar weg te nemen of uit te sluiten. Denk bijvoorbeeld aan het gebruik van stijj-daalsystemen. Regelmatige visuele inspectie en periodieke keuring zijn ook onderdeel van het veilig werken op hoogte.

De fysieke maatregelen leiden pas echt tot vermindering van de risico's als deze ook doelmatig ingezet en goed gebruikt worden. Het nemen van een aantal organisatorische maatregelen is daarom ook cruciaal bij het veilig werken op hoogte. Voorlichting en toezicht moeten daarvoor op orde zijn:

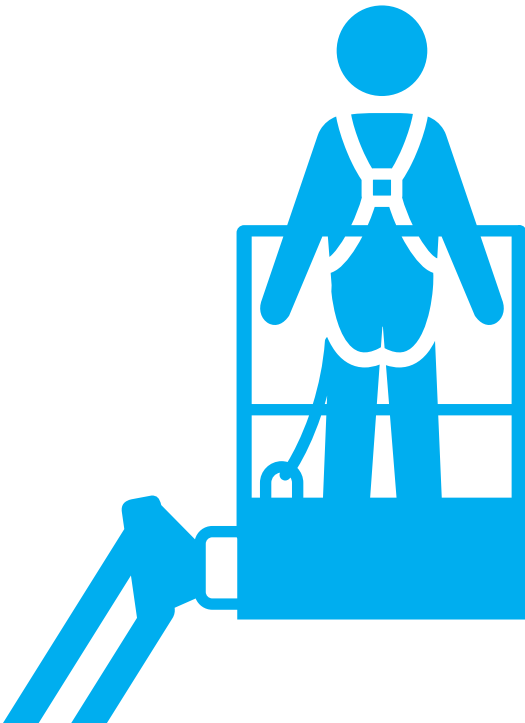
- Krijgen medewerkers regelmatig voorlichting over goed en veilig opbouwen van arbeidsmiddelen?
- Krijgen (nieuwe) medewerkers standaard voorlichting over goed en veilig gebruik van de arbeidsmiddelen?
- Wordt er toezicht gehouden op het veilig gebruik van de arbeidsmiddelen?

3. Tijdelijk werken op hoogte en de wet

Bij het ontwikkelen van de Verbetercheck Tijdelijk werken op hoogte is uitgegaan van bestaande wet- en regelgeving. Deze wet- en regelgeving is zo praktisch mogelijk verankerd in de vragen en toelichtingen die in de Verbetercheck zijn opgenomen.

Op werken op hoogte zijn de volgende artikelen en grondslagen van toepassing:

- Arbobesluit: Artikel 3.16 Voorkomen valgevaar
- Arbobesluit: Artikel 7.23 Algemeen
- Arbobesluit: Artikel 7.23A Specifieke bepalingen betreffende het gebruik van ladders en trappen
- Arbobesluit: Artikel 7.23B Specifieke bepalingen betreffende steigers
- Arbobesluit: Artikel 7.23D Specifieke bepalingen betreffende het gebruik van werkbakken
- Arbobesluit: Artikel 7.34 Steigers

4. Instrumenten Tijdelijk werken op hoogte

Ter ondersteuning van het veilig werken op hoogte biedt 5xbeter een aantal hulpmiddelen. Alles is via www.5xbeter.nl te bekijken, downloaden en bestellen:

Verbetercheck Tijdelijk werken op hoogte

Praktische uitwerking van de Arbocatalogus, uit te voeren via www.5xbeter.nl.

Steigerkaart

De steigerkaart om duidelijk te maken of een steiger al dan niet veilig betreden mag worden.

Checklists

Een korte checklist ten behoeve van een visuele inspectie. 5xbeter heeft checklists voor het veilig werken met:

- de hoogwerker;
- de rolsteiger; en
- de systeemsteiger.

Bewustwordingsfilm 'Tot die ene dag'

Film om met elkaar in gesprek te raken over het thema tijdelijk werken op hoogte, te bekijken via www.5xbeter.nl.

Pictogrammen

Download via hulpmiddelen Tijdelijk werken op hoogte op 5xbeter.nl verschillende pictogrammen.

Alles voor een succesvolle Toolbox

Toolbox Tijdelijk werken op hoogte, handouts en aankondigingsposter: toolbox voor werkgever en werknemers ter bewustwording en gedragsverandering op de werkvloer.

Verbetercoaches

De 5xbeter **Verbetercoaches ondersteunen bedrijven en medewerkers bij het goed invullen van de Verbeterchecks en het implementeren van het daaruit volgende Plan van Aanpak. Bel gratis de Verbeterlijn (0800 555 50 05) of mail naar info@5xbeter.nl en maak een afspraak met een Verbetercoach.**

5xbeter ijzersterk voor gezond werk

Voor vragen, tips of een afspraak met een Verbetercoach, bel de Verbeterlijn: 0800 555 50 05 (gratis), of stuur een mail naar info@5xbeter.nl

5xbeter, ijzersterk voor veilig werk is een gezamenlijk project van:

koninklijke
metaalunie

FME POWERED
BY DUTCH
TECHNOLOGY

 FNV
Metaal

 CNV Vakmensen

De Unie

© 5xbeter, ijzersterk voor veilig werk | 2016